

Når literacies demokratiserer undervisningen

LISE DISSING MØLLER, LEKTOR OG KOORDINATOR PÅ LÆRERUDDANNELSEN FUTURE CLASSROOM TEACHER, KØBENHAVNS PROFESSIONSHØJSKOLE, MUNIB KARDASEVIC OG REBECCA SØRENSEN, BEGGE LÆRERSTUDERENDE, TIDLIGERE STUDERENDE PÅ FUTURE CLASSROOM TEACHER, KØBENHAVNS PROFESSIONSHØJSKOLE

Der går rygter på skolens gange, det summer. Eleverne er oprørte, efter de har hørt via skolens højtalerssystem, at deres skole skal slås sammen med naboskolen. I virkeligheden er det fake news, som en gruppe af skolens elever har skabt i forbindelse med et undervisningsprojekt. Et undervisningsprojekt, der med fokus på meningsfuldhed og autenticitet arbejder med udvikling af elevernes literacies i et sweet spot mellem danskfaglighed og teknologifaglighed.

I denne artikel vil vi give bud på, hvordan eleven kan udvikle sproglig og digital myndighed gennem et stærkere fokus på elevens *out-of-school*-literacies, autenticitet og teknologisk understøttede og varierede tekstpraksisser i danskfaget. Og vi vil vise, hvordan det kræver et mere demokratisk og dialogisk undervisningsrum.

I danskfaget har man i en årrække arbejdet med multimodale tekster – et domæne, der for mange kobles til teknologi. Men hvis eleven for alvor skal udvikle den sproglige og digitale myndighed, der kræves for at navigere og agere i et stadig mere digitaliseret og teknologisk komplekst samfund, kræver det en stærkere præcision i mødet mellem danskfaglighed og teknologifaglighed og en anderledes positioneret fagpædagogik, hvor arbejdet med literacies, scenarier og autenticitet bidrager til, at eleven oplever et meningsfuldt, inddragende og demokratisk klasserum. Denne artikel tager afsæt i, hvordan man gennem en række fagdidaktiske og fagpædagogiske valg kan styrke en praksis i danskfaget, hvor eleven udvikler sproglig og digital myndighed samt tillid til egne muligheder og handleevne. Artiklen er baseret på konkrete erfaringer i undervisningen på læreruddannelsen Future Classroom Teacher og i folkeskolens praksis.

Future Classroom Teacher

- ▶ Future Classroom Teacher er en teknologisk tonet, eksperimenterende og erfaringsbaseret læreruddannelse på Københavns Professionshøjskole.
- ▶ Future Classroom Teacher har eksisteret siden 2016.
- ▶ De teknologisk tonede fag i spil på Future Classroom Teacher er undervisningsfagene dansk og engelsk, dertil kommer obligatoriske fag, kristendom, livsoplysning og medborgerskab og lærerens grundfaglighed, samt specialiseringsmodulet spilbaseret læring.
- ▶ Uddannelsen arbejder udforskende med nye prøve- og eksamensformer i flere modaliteter.

Det vil sige, at denne artikel på en gang vil pege på en pædagogisk og didaktisk mulighed for en demokratisk retning ind i praksis med udgangspunkt i danskfaget. Og samtidig vil artiklen med denne tilgang som ramme inspirere med konkrete praksiseksempler, såsom undervisningsforløbet omkring fake news ovenfor. Praksiseksemplerne skal til for at ane konturerne af de potentialer, der kan være i en tilgang, hvor den lærende på lige fod med læreren bidrager med sprog og teksttyper i meningsfulde og autentiske kontekstualiseringer. Hvor den lærende tager ejerskab i undervisningen, og hvor teknologi og teknologiforståelse fletter sig naturligt ind og ud af danskfaget.

Et afgørende fælles udgangspunkt

Der praktiseres dagligt undervisning med multimodale tekster på såvel læreruddannelser som i folkeskoler landet rundt, og vi har haft et udvidet tekstsyn i over 20 år, men der er et stykke vej til, at vi for alvor som fælles udgangspunkt lader undervisningen hvile på et sprogsyn, hvor alle modaliteter er ligestillede i undervisningen, hvor såvel afkodning som produktion i mangfoldige literacies går hånd i hånd, og hvor det kritisk reflektive og formativt udviklende sprog omkring elevens arbejde med literacies er til stede. Skal man f.eks. forstå og agere i forhold til et begreb som fake news, er der ingen vej uden om et sådant sprogsyn.

En sådan udvikling sætter nemlig nye krav, ikke kun til sprog- og fagsyn, men til såvel didaktiske som pædagogiske ståsteder og positioneringer, teknologiske færdigheder, elevsyn og værdisætninger af teksttyper¹. Hvis vi skal skabe sprogligt og digitalt myndige elever, må vi antage følgende: Teknologien er en tekst, og vi skal arbejde undersøgende og skabende med de sprogpraksisser, vi har gennem og rundt om teknologi, fra flere forskellige vinkler – kritiske, multimodale, spatiale, materielle eller sensoriske vinkler. Vi må antage, at der er en sammenhæng mellem teksttyper, teknologivalg og arbejdsformer i den fagdidaktiske tilrettelæggelse.

” En sådan udvikling sætter nemlig nye krav, ikke kun til sprog- og fagsyn, men til såvel didaktiske som pædagogiske ståsteder og positioneringer, teknologiske færdigheder, elevsyn og værdisætninger af teksttyper.

Literacies, teknologiforståelse og teknologiens mikroverden – fagdidaktiske positioneringer

Denne artikel peger allerede i sin titel på, at arbejdet med forskellige typer af literacies og teksttyper er en central drivkraft i at styrke elevens vej til at blive en myndig borger i et digitaliseret samfund. En sådan udvikling i eleven kræver et sprogligt bevidst arbejde med teknologi. Dette didaktiske arbejde kan opleves som en kontinuerlig forhandling mellem fagdidaktiske spor fra teknologifagligheden og danskfagligheden og kan indeholde mashups af grundbegreber, der spiller en rolle i begge fagligheder, f.eks. kan man genfinde begrebet mikroverden (se nedenfor) i begge fagligheders didaktik.

---

1 Dette blik er ikke nyt, såvel Hansen (2015) som Bremholm et al. (2017) peger på udfordringer i fag, læremidler og sprogsyn. Den øgede digitalisering betyder, at vi ikke længere kun bør tale om hvorfor, men i højere grad om hvordan.

” Arbejdet med forskellige typer af literacies og teksttyper er en central drivkraft i at styrke elevens vej til at blive en myndig borger i et digitaliseret samfund.

I dag banker et nyt fag, teknologiforståelse, på folkeskolens fagrække (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019). Det byder ind med nye hensigtsmæssige forstyrrelser, et fagsprog om teknologi, og det kalder i sig selv på nødvendigheden af, at vi ser potentialerne i det særlige faglige møde mellem teknologifaglighed og danskfaglighed. I dette møde bliver literacybegrebet og dets definition også centralt. Literacybegrebet har udviklet sig fra at være et kvantitativt og målbart begreb, der var udtryk for et lands 'parathed' til økonomisk vækst, til at være et sociokulturelt rodfæstet og langt mere komplekst og sammensat begreb. Et begreb, som qua sit udgangspunkt må rumme alle de sprogpraksisser, mennesker bruger i sociale kontekster – med andre ord både en paradigmatisk og ontologisk tilgang til begrebet (Lankshear & Knoble, 2011).

Teknologi inddraget i undervisningen bliver med den udvidede forståelse af literacy også underlagt et dobbeltblik. Ud fra en paradigmatisk tilgang ses teknologien grundlæggende som en sociokulturel arena, og ud fra en ontologisk tilgang grundlæggende som et udtryk i sin egen ret med særegne karakteristika og med en eller flere *affordances*.

Seymour Papert skrev i 1984 et lille notat til MIT-ledelsen (Massachusetts Institute of Technology) omkring teknologiers *mikroverden* (Papert, 1984). Her pegede han på, at teknologierne skabte en særlig ramme for udfoldelse, en verden i sin egen ret, hvor eleven kan udtrykke sig, føle sig tryk, gå på opdagelse, fejle og opfinde i det, som han kaldte "a slice of reality" – et lille stykke af virkeligheden; her hersker teknologifagligheden i sin egen ret. Men vigtigt er det som dansklærer at være sig bevidst, at der i denne verden også bor en literacy, både sociokulturelt og ontologisk. Der er altså dermed også tale om tekstmæssige mikroverdener. Vi kan derfor stille os selv spørgsmålene: Hvordan inviterer vi den lærende ind i et teknologifagligt tonet arbejde med literacies i danskfaget? Og hvordan understøtter vi fagpædagogisk den lærendes vej ind i disse teknologiske og tekstmæssige mikroverdener, så det bliver deres verdener og en undervisning, de ønsker at koble sig på?

” Hvordan inviterer vi den lærende ind i et teknologifagligt tonet arbejde med literacies i danskfaget?

Koblinger, projekter og scenarier – fagpædagogiske positioneringer

En måde fagpædagogisk at underbygge den lærendes vej ind i teknologiers mikroverdener og simultant skabe ejerskab og meningsfuldhed i arbejdet med literacies kan være at understøtte de *sagsorienterede elevprojekter* (Hetmar, 2019), der opstår/skabes på den lærendes vej gennem arbejdet med sprog og teknologier. Hvis den lærende skal 'koble sig på', skal undervisningsprojektet forholde sig til den lærendes muligheder for at etablere projekter, der ikke nødvendigvis spejler, men matcher undervisningsprojektet. Det beror bl.a. på elevens oplevelse af positioneringsmulighederne i klasserummet (Hetmar, 2019). Når læreren indtager en rolle, der minder om en vejleder eller facilitator, giver det de lærende muligheder for at positionere sig anderledes i klasserummet og tage mere ejerskab i undervisningen – i stedet for blot at være 'tilpasset' eller 'utilpasset' i forhold til undervisningsprojektet (Hetmar, 2019).

En mulighed for at understøtte de sagsorienterede elevprojekter omhandler bl.a. den autenticitet, der kan skabes i den scenariebaserede undervisning. Her præsenteres de lærende ikke for en opgave konstrueret af læreren, men for et muligt elevprojekt, som de selv er med til at definere og derfor får mulighed for at tage ejerskab til, hvilket man vil se et eksempel på nedenfor, hvor der arbejdes med fake news.

” En mulighed for at understøtte de sagsorienterede elevprojekter omhandler bl.a. den autenticitet, der kan skabes i den scenariebaserede undervisning.

For at skabe sagsorienterede projekter skal den lærende forholde sig til det – skabe meningsfuldhed ved at kunne relatere (Hetmar, 2019). Med andre ord skal man som lærer forholde sig til den lærendes livsverden ved hjælp af deres intentioner, tanker, følelser og oplevelser – fordi dette er med til at skabe motivation, informere og forme medskaben (Warming, 2019). Underviseren kan forsøge at imødekomme de lærende ved at sætte de kompetencer i spil, de har med sig fra sprogpraksisser uden for skolen – Pauline Gibbons definerer disse kompetencer som elevernes ”out-of-school literacies” (Gibbons, 2010). Dette kan læreren bl.a. imødekomme ved at skabe autentiske undervisningssituationer.

Autentiske undervisningssituationer er karakteriseret ved, at indholdet er meningsfuldt for, hvad der sker i verden (Resnick & Schaffer, 1999). Det involverer aktiviteter, som er i stand til at udfordre de lærende og deres personlige grænser og derved skabe forandring, når de støder på personlige og meningsfulde problemer (Resnick & Schaffer, 1999).

Den autentiske og scenariebaserede undervisning kan være en måde at tilrettelægge en undervisning, hvor de lærende får rum til at koble sig på undervisningsprojektet eller skabe sagsorienterede elevprojekter – med inddragelse af de lærendes viden om og praksisser med sprog uden for skolen.

Future Classroom Teacher – et forsøg på at skabe en praksis med autenticitet, literacies og teknologiforståelse i fokus

Da den teknologisk tonede læreruddannelse Future Classroom Teacher gik i luften i 2016, var det først og fremmest med en intention om gennem teknologi at finde nye veje i fag, såvel pædagogisk som didaktisk. Det blev hurtigt synligt, at en bredde i literacyarbejdet blev en vigtig drivkraft både i sprogfagene, men også i øvrige fag – samt senere i faget teknologiforståelse. Vigtigheden af konstant, i og på tværs af fag, at kunne afkode, reflektere og producere i et væld af modaliteter i varierende kontekster, rum og materialiteter er blevet en nøgle på uddannelsen i forhold til at kunne se literacy gennem en vifte af linser eller særlige blikke – *sociale, kritiske, multimodale, spatiale, materielle* og *sensoriske* (Mills, 2016). Ligeledes synes sprogarbejdet at bane vej for et pædagogisk mulighedsrum, som igen skaber nye muligheder for demokrati, muligheder, som kan trækkes ud i arbejdet i praksisfeltet.

” Vigtigheden af konstant, i og på tværs af fag, at kunne afkode, reflektere og producere i et væld af modaliteter i varierende kontekster, rum og materialiteter er blevet en nøgle på uddannelsen.

I følgende afsnit omkring de særligt vellykkede praksiserfaringer på Future Classroom Teacher og i folkeskolen vil artiklen forsøge at synliggøre og reflektere over, hvordan et demokratisk klasserum iscenesættes gennem *elevprojekter, autenticitet* og *scenarier*, og hvordan arbejdet med de forskellige typer af

literacies skubber til denne proces i undervisningen – herunder hvilke koblinger der er til teknologivalg, vinkling og ikke mindst virksomhedsformer og deres aktiviteter (Brodersen et al., 2020) som typiske tværgående arbejdsformer i æstetiske fag.

Autenticitet og out-of-school-literacy med fake news i folkeskolen

De studerende tilrettelægger, som en fast del af uddannelsen, undervisningsforløb i sikkerhed og færden på nettet i deres praktik. Det er et område, der i faghæftet for teknologiforståelse både kobles til *teknologisk handleevne* og *digital myndighed* (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019). Bl.a. arbejdede de studerende med et forløb, hvor eleverne beskæftigede sig med fake news. I forløbet skulle eleverne bl.a. selv skabe falske nyheder.

Sammen fandt eleverne en række kriterier, de mente var vigtige for at overbevise om, at noget var sandt. De undersøgte og producerede i forskellige modaliteter, i både lyd, billede, layout og skriftsprog. Mere specifikt arbejdede eleverne med lyd ved at producere en besked, der kunne sendes ud via skolens højttalersystem og overbevise skolens elever om nyheden. Efter undersøgelsen vidste eleverne, at de skulle bruge optagelser af en troværdig stemme, fx en lærer fra skolen, til at udsende denne besked. Eleverne udarbejdede et manuskript og optog på deres iPad, hvilket gav dem mulighed for at klippe og modificere beskeden til tydeligt at kommunikere det budskab, de ville have ud². De blev undervejs bevidste om, hvad afsender, modtager og retoriske appelformer i flere modaliteter betyder for at fingere nyheder.

” De blev undervejs bevidste om, hvad afsender, modtager og retoriske appelformer i flere modaliteter betyder for at fingere nyheder.

Da eleverne skulle lave falske nyheder for deres kammerater, var emnet og formen ikke givet på forhånd. Det var de studerendes opgave at facilitere elevdiskussionerne og samle op undervejs. Projektet gav både elever og studerende mulighed for at arbejde med literacies i flere mulige lærer- og elevpositioner, hvilket gav plads til meningsfulde sagsorienterede elevprojekter og ejerskab. Derudover centrerede projektet sig om en autentisk problemstilling, om sandhedsværdi, som i høj grad præger det digitaliserede samfund.

De forskellige literacies i spil her, særligt kritiske, sociale, multimodale og spatiale, var med til at skabe et stærkt repertoire sprogligt i form af mange typer af literacies og gav desuden eleverne mulighed for at etablere et elevprojekt i undervisningsprojektet, både fordi eleverne havde mulighed for at bringe deres out-of-school i spil, og fordi scenariet var autentisk.

Eleverne arbejdede i grupper med kommunikative og håndværksmæssige virksomhedsformer, der hver tog udgangspunkt i forskellige modaliteter; en gruppe arbejdede med plakater til at hænge på skolen, en gruppe arbejdede med at formulere en besked på SkoleIntra, og en gruppe arbejdede med lyd, bl.a. i form af skolens højttalersystem.

Eleverne gav løbende hinanden feedback og blev undervejs mere bevidste om, hvad fake news er. De nærmede sig dermed en mere analytisk virksomhedsform. De erfarede, at nyhederne ikke bare skulle ligne,

---

2 Den måde, eleverne producerede den troværdige lydoptagelse af læreren, ligger ikke langt fra fænomenet deep fakes, det 21. århundredes svar på photoshop, hvor en person erstattes med en lignende person i et billede/videoklip med henblik på at skabe fake news.

men også være tæt på virkeligheden. Indholdet var altså meningsfuldt for, hvad der skete ude i verden. I sidste ende kom det så 'faretruende' tæt på virkeligheden, at eleverne gennem fake news på bl.a. SkoleIntra fik overbevist næsten hele kommunen om, at to skoler i kommunen skulle slås sammen. En helt konkret og stærk erfaring omkring, hvad det betyder at have kritisk literacy.

” I sidste ende kom det så 'faretruende' tæt på virkeligheden, at eleverne gennem fake news på bl.a. SkoleIntra fik overbevist næsten hele kommunen om, at to skoler i kommunen skulle slås sammen.

Billede 1: Elevernes afsløring af, at de havde produceret fake news dagen forinden (privatfoto)

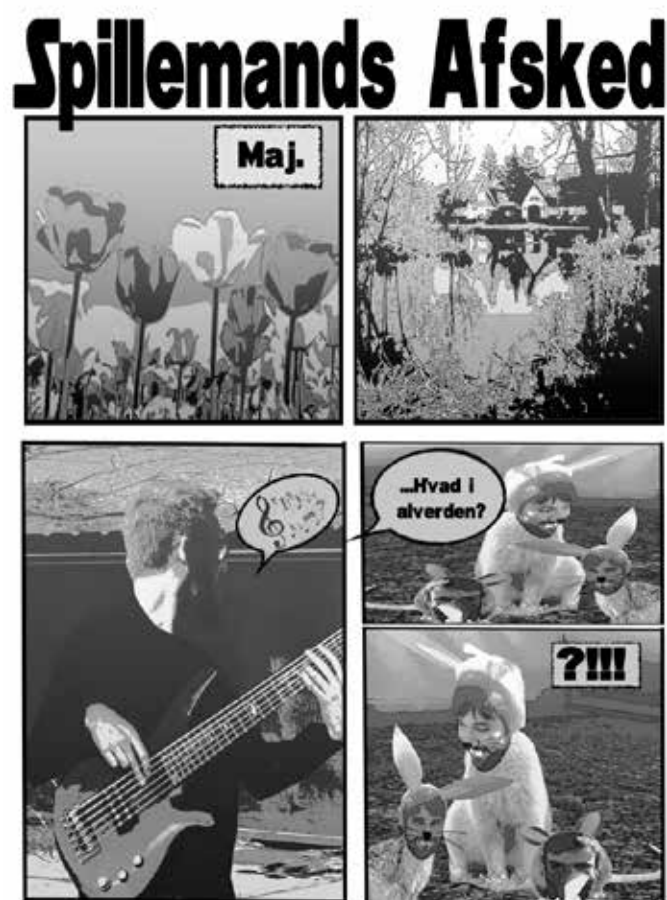
Literacies og de teknologiske mikroverdener, de bebod, f.eks. højtaleranlægget, intranet, mikrofoner og iPads, kamera og infografik, var her ikke kun med til at skabe et mulighedsrum, men også med til at skabe såvel mulighed for forskellige veje til deltagelse som autenticitet generelt. Naturligvis er der tale om offentlige rum, hvilket ydermere er med til at gøre det digitale rum autentisk. Derfor er det også et sted, hvor man skal træde varsomt; det lærte de studerende undervejs – sammen med eleverne.

Fiktive tekster og litteraturarbejde – teknologiske transduktioner styrker literacies og teknologiforståelse

På Future Classroom Teacher arbejder de studerende i perioder målrettet med fiktive tekster, et centralt og genkendeligt område i danskfaget. På Future Classroom Teacher er der ofte fokus på, hvordan arbejdet med et klassisk område som fiktive tekster kan styrkes gennem nye tilgange.

Et af de greb, der er i fokus, er fortolkende remedieringer – eller socialsemiotisk set *transduktioner* – en omformulering af en fiktiv tekst i andre modaliteter, hvor en vis grad af fortolkning af og personlig positionering til teksten følger med (Kress & Bezemer, 2015). Det kan f.eks. være fra tekst til virtual reality, fysiske minilandskaber med maker-teknologier, sociale medier, film, graphic novels, podcasts m.m.

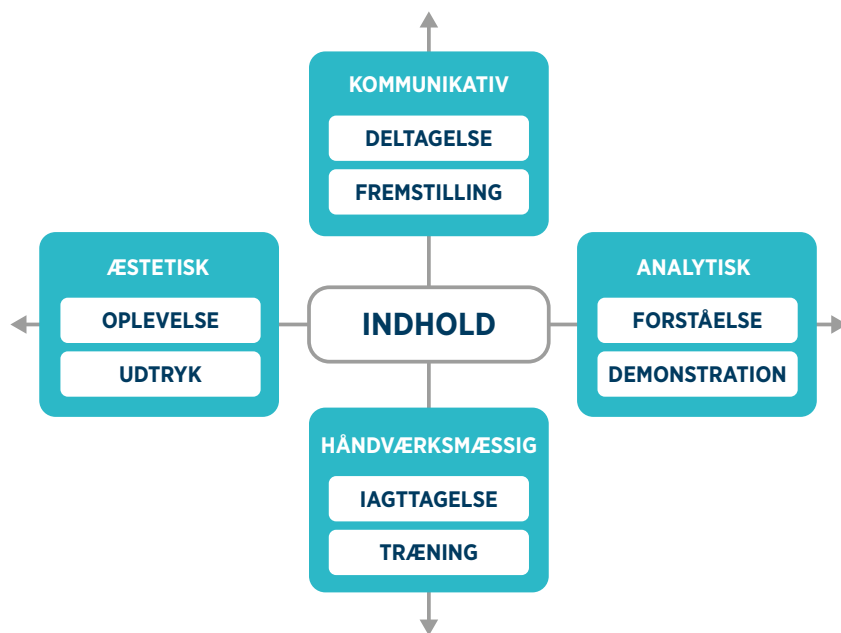

Billede 2: Remediering af Johannes V. Jensens *Kongens Fald* som graphic novel (privatfoto)

Her ville man i det eksisterende faghæfte for teknologiforståelse have svært ved genfinde mål og rammesætninger, der inviterer til sådanne forløb. Men ser man på Thomas Illum Hansens stemme i teknologiforståelsesdebatten, advokerer han, udover en kritisk reflekteret tilgang, også for en evigt undersøgende, oplevende og måske mere æstetisk tilgang til teknologiforståelse. En tilgang, hvor der netop er plads til denne type mødested mellem teknologifaglighed og danskfaglighed. På den måde skubber danskfaget her tilbage på teknologifagligheden og forstyrrer dens selvforståelse hensigtsmæssigt med introduktionen af et mere åbent og æstetisk inspireret teknologibegreb (Hansen, 2020).

” På den måde skubber danskfaget her tilbage på teknologifagligheden og forstyrrer dens selvforståelse hensigtsmæssigt med introduktionen af et mere åbent og æstetisk inspireret teknologibegreb.

Et omdrejningspunkt for en varieret praksis er i Illum Hansens optik også virksomhedsformerne. En af de grundlæggende styrker ved et transducerende arbejde er, at de studerende undervejs arbejder i alle fire virksomhedsformer og deres aktivitetsformer (Brodersen et al., 2020, se figur 1).

Figur 1: Model over virksomhedsformer (Brodersen et al., 2020, s. 93)

Først og fremmest arbejder de studerende analytisk med selve genstandsfeltet, teksterne. I forbindelse med forskellige bud på analyser får de styrket deres viden om selve teksten gennem deres arbejde med forståelse og demonstration. I det remedierende arbejde styrkes denne viden yderligere i kontinuerligt, udviklende samtale om, hvad der skal følge med over i den eller de nye modaliteter. Samtidig skal de studerende forholde sig til æstetiske virksomhedsformer: Hvilken oplevelse og hvilket udtryk skaber denne transduktion? De studerende skal desuden skabe transduktionen i en håndværksmæssig virksomhedsform med teknologi: Hvad skal der til håndværksmæssigt, for at jeg kan ramme det udtryk, jeg går efter? Slutteligt arbejder de studerende ofte i en kommunikativ virksomhedsform i formidlingen og fremstillingen af deres egne transduktioner samt deltager i og reflekterer over andres.

Virksomhedsformerne bliver motor i de studerendes muligheder for at tilgå de mange lag i og typer af literacies. Ligeledes giver variationen i og bevidstheden om virksomhedsformer også de studerende mulighed for fagdidaktisk at gennemlyse deres proces og diskutere den lærerfagligt.

Billede 3: Remediering af Edith Södergran-digt i Co-Spaces (privatfoto)

Når de studerende arbejder med transduktioner kontinuerligt over semesteret, bliver det tydeligt, hvorledes mødet mellem tekstvalg, teknologiernes mikroverdener og repertoiret for forskellige literacies spiller sammen og synes at betinge hinanden. Vælger man f.eks. et stykke lyrik, hvor det spatiale spiller en betydelig rolle, kan det give mening at arbejde med transduktioner i forhold til virtual reality (VR), som er en teknologisk mikroverden, hvor det spatiale er afgørende. Hvor går jeg hen i landskabet? Hvad gør jeg i landskabet og hvorfor?

Billede 4: En studerende på Fututre Classroom Teacher-uddannelsen udforsker sit VR-landskab (privatfoto)

Vælger man at arbejde med et historisk værk som Kierkegaards *Forførerens Dagbog*, hvad er så i spil? Eksistens, masker, æstetik og identitetsmarkører? Måske giver transduktion i et socialt medie som Instagram mening her.

Der er tale om, at tekstens betydningslag og udtryk spiller sammen med teknologiens affordance, og ønsker man at uddanne lærere med teknologiforståelse i dansk, er denne bevidsthed central i tekst og teknologivalg. Det kontinuerlige arbejde med valg af og refleksion over teksttyper, teknologiske mikroverdener og deres dominerende affordances styrker de studerendes viden om forskellige literacies. De forskellige blikke for literacies manifesterer sig, når tekstarbejdet fordrer det, hvad end det er social, kritisk, multimodal, spatial, materiel eller sensorisk literacy eller et samspil mellem disse literacies.

” **Tekstens betydningslag og udtryk spiller sammen med teknologiens affordance, og ønsker man at uddanne lærere med teknologiforståelse i dansk, er denne bevidsthed central.**

Et forløb som ovenstående bor meget stærkt i danskfagligheden; fiktive tekster er et kendt danskfagligt område, der kræver *academic literacy* (Gibbons, 2016). Dermed er der ikke nødvendigvis lagt op til en stærk autenticitet eller et meningsfuldt scenarie i arbejdet. Men arbejdet igennem teknologiernes mikroverdener og med transduktion skaber ikke alene nye deltagelses- og positioneringsmuligheder for de studerende, det skaber også mulighed for at understøtte sagsorienterede elevprojekter og dermed en egen meningsfuldhed, omend akademisk. De studerende får gennem transduktionerne en egen stemme, som er gyldig i en kompleks disciplin som litteraturlæsning. Arbejdet revitaliserer forbindelsen mellem det abstrakte (teksten og sprogets verden) og det konkrete og fysiske (teknologiens verden); dermed skabes begribelighed (Schelhowe et al., 2015).

Billede 5: Remediering af Tom Kristensens digt "Det blomstrende slagsmål" som fysisk rum med maker-teknologier (privatfoto)

Eleven – en myndig og demokratisk borger i et digitaliseret samfund?

Denne artikel har gennem to udvalgte eksempler fra praksis forsøgt at vise, hvordan et arbejde rettet fagpædagogisk mod elevprojekter, scenarier, autenticitet og ejerskab kan se ud. De mulighedsrum, der opstår i arbejdet med at afkode, forstå og producere i et væld af modaliteter, kan være med til at skabe mere autentiske scenarier og styrke studerendes og elevers literacies i en digitaliseret og kommunikativt kompleks hverdag. Tillige tilbyder disse snit både underviseren og den lærende nye positioneringer og mulighed for at bringe *out-of-school*-literacies og dermed en lille del af elevernes livsverden i spil. Det er samlet set denne bevægelse, vi på Future Classroom Teacher oplever som afgørende, når vi vil skabe et mere dialogisk og i sidste ende demokratisk klasserum. Vi ser, at studerende og elever oplever at få en stemme, der betyder noget i rummet. En essentiel del af elevens vej mod at blive en myndig og demokratisk medborger i et samfund præget af digitalisering går igennem omfattende teknologisk understøttede erfaringer af literacies – erfaret med både hjerne og hænder. Disse erfaringer har dog svære vilkår, hvis man ikke oplever sig selv som deltager, som stemme, i et demokratisk klasserum med plads til projekter, man har ejerskab til. Men vi har som dansklærere med en stadig stærkere teknologiforståelse og et udvidet sprog- og tekstsyn muligheden for at skabe et sådant rum. Vi skal gribe denne mulighed, hvis vi skal lykkes med at skabe et demokratisk, sprog- og tegnmæssigt udvidet og teknologisk rodfæstet klasserum, som eleven oplever som meningsfuldt og derfor kobler sig på.

Referencer

- ▶ Bremholm, J., Bundsgaard, J., Fougst, S. S., & Skyggebjerg, A. K. (2017). *Læremidlernes danskfag*. Aarhus Universitetsforlag.
- ▶ Brodersen, P., Hansen, T. I., & Ziehe, T. (2020). *Oplevelse fordybelse og virkelyst. Noter til æstetik i undervisningen*. Hans Reitzels Forlag.
- ▶ Børne- og Undervisningsministeret (2019). *Om forsøget med teknologiforståelse i folkeskolens obligatoriske undervisning*. <https://emu.dk/grundskole/teknologiforstaelse/om-forsoeget?b=t5-t34>
- ▶ Gibbons, P. (2010). *Literacy in the Middle Years. I: English Learners, Academic Literacy and Thinking*. Heinemann Educational Books.
- ▶ Hansen, T. I. (2015). *Dansk. Klim*.
- ▶ Hansen, T. I. (2020). Teknologiforståelse som praktisk klogskab – om variation og virksomhedsformer i teknologiforståelse som fag. *Unge Pædagoger, 1*.
- ▶ Hetmar, V. (2019). *Fagpædagogik i et kulturperspektiv*. Aarhus Universitetsforlag.
- ▶ Katterfeldt, E.-S., Dittert, N., & Schelhowe, H. (2015). Designing digital fabrication learning environments for Bildung: Implications from ten years of physical computing workshops. *International Journal of Child-Computer Interaction, 5*.
- ▶ Kress, G., & Bezemer, J. (2015). *Multimodality, Learning and Communication*. Taylor and Francis.
- ▶ Lankshear, C., & Knobel, M. (2011). Uddrag af *New literacies: everyday practices and social learning* (3. udg.). Nationalt Videncenter for Læsning. <https://literacy.dk/media/1010/fra-laesning-til-new-literacies.pdf>
- ▶ Mills, K. A. (2016). *Literacy Theories for the Digital Age: Social, Critical, Multimodal, Spatial, Material and Sensory Lenses*. New Perspectives on Literacies, CPI Group.
- ▶ Papert, S. (1984). *Microworlds: Transforming Education*. <https://www.scribd.com/document/207714842/Papert-MicroWorlds-Chapter>
- ▶ Resnick, M., & Schaffer, D. W. (1999). 'Thick' Authenticity: New Media and Authentic Learning. *Journal of Interactive Learning Research, 10*(2), 195-215.
- ▶ Sejer, O., Dindler, C., & Smith, C. (2019). *En Designtilgang til Teknologiforståelse*. Dafolo.
- ▶ Warming, H. (2019). Børneperspektiv – en populær flydende betegner. *Nordisk tidsskrift for pædagogik og kritikk, 5*, 62-76.

Om forfatterne

Munib Kardasevic er lærerstuderende på 8. semester og har tidligere været studerende på den teknologisk tonede profil på læreruddannelsen, Future Classroom Teacher. Derudover er han ansat i Skoletjenesten på det kommende Enigma Museum, hvor han bl.a. er med til at udvikle undervisningsforløb og undervise.

Rebecca Sørensen er lærerstuderende på 8. semester og har tidligere været studerende på den teknologisk tonede profil på læreruddannelsen, Future Classroom Teacher. Derudover er hun ansat i Skoletjenesten på det kommende Enigma Museum, hvor hun bl.a. er med til at udvikle undervisningsforløb og undervise.

Lise Møller er cand.mag. i nordisk og kunsthistorie og lektor på læreruddannelsen Københavns Professionshøjskole gennem 21 år. Hun arbejder i Future Classroom Lab med den teknologisk tonede læreruddannelse Future Classroom Teacher, hvor hun gennem laboratoriebaserede tilgange forsøger at udvikle ny undervisningspraksis og eksamensformer på læreruddannelsen. Derudover er hun involveret i en række udviklingsprojekter og forskningsnetværk omkring teknologiforståelse.